Напрям 2. Викладання предметів природничої освітньої галузі в контексті реалізації завдань концепції НУШ.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ГАЛУЗІ ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ

Володимир Сіпій

В Україні впроваджується реформа шкільної освіти відповідно до Концепції «Нова українська школа» (НУШ). На першому рівні загальної середньої освіти (1–4 роки навчання) впроваджено концептуальні основи НУШ: було оновлено навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення, проведено навчання вчителів до роботи в новому освітньому середовищі, активно використовується групова форма роботи учнів під час освітнього процесу, навчання через дослідження, практико орієнтований компетентнісний підхід. Хоча в цілому реформу було проведено успішно, хоча й за роки впровадження реформи (2018–2022 роки) у початковій школі у здобувачів освіти сформувались освітні розриви зумовлені, насамперед, пандемією COVID-19 (2019–2022 роки). Без порушення перебігу освітнього процесу учні навчались лише на початку реформи 2018–2019 навчальний рік, в подальші роки активно впроваджувались через карантинні обмеженні технології дистанційного навчання, які виявились найменш ефективними саме у початкові школі.

На другому рівні базова середня освіта впроваджується в два етапи: адаптаційний цикл навчання 5–6 класи, цикл предметного навчання 7–9 класи. Науковцями Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України було розроблено 19 модельних навчальних програм для адаптаційного циклу базової середньої освіти та їх навчально-методичне забезпечення. Природнича галузь державного стандарту базової середньої освіти реалізується через інтегровані міжгалузеві курси (STEM, Робототехніка), внутрішньогалузеві інтегровані курси (Пізнаємо природу, Природничі науки, Довкілля) [1]. Впровадження реформи НУШ на адаптаційному циклі базової середньої освіти (2022–2024 роки) відбувалось в умовах воєнного стану та

обмеженого бюджетного фінансування освіти. Це обумовило нові освітні втрати здобувачів освіти та накопичення освітніх розривів. Це обумовлено несвоєчасним друком підручників та іншого навчально-методичного забезпечення, відсутністю масштабного оновлення матеріально-технічного оснащення закладів освіти та перенавчання вчителів базової школи.

Однією з причин наявності освітніх розривів є різноманіття модельних навчальних програм та навчально-методичного їх забезпечення де різними шляхами досягаються результати визначені у Державному стандарті базової освіти, але знання, уміння та навички у здобувачів освіти формуються різні.

Співробітниками Інституту педагогіки було розроблено модельні навчальні програми для циклу предметного навчання з фізики, хімії, географії, алгебри, геометрії [2–4] та їх навчально-методичне забезпечення. Особлива увага була приділена реалізації міжпредметих зв'язків між навчальними предметами та узгодження в часі вивчення тем між природничими предметами та алгеброю й геометрією.

У співпраці з видавництвом «Освіта» було проведено за дистанційною формою ліцензовані курси підвищення кваліфікації для вчителів-предметників закладів загальної середньої освіти, що будуть реалізувати реформу НУШ в 7 класах у 2024–2025 навчальному році. Підручники, розроблені відповідно до модельних навчальних програм враховують наявність освітніх розривів й необхідність їх компенсації. У нагоді для цього стане електронний додаток, що з наступного навчального року є обов'язковим для підручника, що впроваджується в освітній процес.

Нажаль, частина модельних навчальних програм, наприклад, міжгалузевий інтегрований курс STEM залишилась без державного замовлення на підручник. Ці модельні навчальні програми забезпечено лише навчально-методичним забезпеченням розробленим видавництвами та авторськими колективами модельних навчальних програм.

Формуючи освітню програму закладу освіти слід зважати на узгодженість в часі вивчення різних навчальних предметів за обраними модельними

навчальними програмами. Кількість годин на вивчення навчальних предметів можна збільшити за рахунок годин передбачених на вивчення освітньої галузі або за рахунок варіативної складової навчального плану. Хоча модельні навчальні програми не містять прямої вимоги виділення навчального часу на компенсацію освітніх розривів проте це вимога часу й наявне навчально-методичне забезпечення природничої галузі Державного стандарту базової середньої освіти дозволяє це зробити.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сіпій В. В. Інтегровані модельні навчальні програми з предметів природничо-технологічного циклу. *Розбудова єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя (Forum-SOIS, 2021):* збірник матеріалів (тез доповідей) 3-го Міжнародного науково-практичного WEB-форуму (м. Київ-Харків, 25-28 травня 2021 р.). Харків: Типографія «U2print», 2021. С. 102–105. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730274
2. Модельна навчальна програма «Фізика. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти / Головко М. В., Засєкін Д. О., Засєкіна Т. М., Крячко І. П., Ляшенко О. І., Мацюк В. М., Мельник Ю. С., Непорожня Л. В., Сіпій В. В. Київ : Міністерство освіти і науки України, 2023, 20 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/738594
3. Лашевська Г.А. Модельна навчальна програма «Хімія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2023. 85 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/736837
4. Бурда М. І., Тарасенкова Н. А., Васильєва Д. В. Модельна навчальна програма «Алгебра. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2023. 32 с. URL: https://yakistosviti.com.ua/uk/Matematika-7-9#pdf-1

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Сіпій Володимир Володимирович – кандидат педагогічних наук, завідувач відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України